

TUTVUSTAME NAABREID

Hiiumaa ja hiidlane 2010

Ühel laupäeval püeval 1994. aastal ilmus ajalehes Hiiumaa teade eelseisvast suurest rahvaküsitlusest. Biosfääri kaitseala Hiiumaa keskuse ja Eesti rahvakultuuri arenduskeskuse töötajad olid kokku seadnud mahuka küsimustiku "Hiiumaa ja hiidlane", kus hiidlaste arusaamu maailma asjadest küsiti lausa 263 küsimuse abil.

Pärimisi oli paljudest erinevatest valdkondadest: uuriti arusaamu hiidlaste endi kohta, suhtumist kultuuri, looduse ja keskkonnakaitse, elu-olu. Esimesele küsimustikule vastas juhuvalimise alusel 436 hiidlast.

Teine sama nimega küsitlus viidi läbi 1999. aastal, siis küsitleti 416 hiidlast. Ka see küsitlus toetus suuresti biosfääri kaitseala direktori Ruuben Posti initsiatiivile. Seekord oli aga teiseks koostööpartneriks Tallinna ülikool.

Tollaseks rõhuasetuseks oli juba inimeste suhtumine keskkonda, hiidlaste identiteet ja väärtushinnangud. Kuid palju oli ka selliseid küsimusi, mis andsid võrdlusvõimaluse 1994. aastaga või siis peegeldasid arusaamu Hiiumaa võimalike arengute kohta.

Mõlema küsitluse tulemused ilmusid raamatutena. Lisaks eestikeelses perioodikas ilmunud artiklitele ilmus ka spetsiaalselt Hiiumaa uuringutele tuginev teadusajakirja Trames erinumber.

Nüüd on käes uue küsitluse aeg. Järgnevat kuude jooksul palutakse ankeedile vastata igal 12ndal üle 15aastasel hiidlasel. Kõik küsitletavad on sattunud valimisse juhuslikult. Ehkki küsitletava leidmiseks on vaja teada inimese andmeid, kasutatakse vastuseid edaspidi vaid üldistatud kujul. See tagab vastajatele anonüümsuse.

Seekordse küsitluse keskmes on elukvaliteet ning inimeste heaolu. Kuna elukvaliteedi hindamisel mängivad objektiivsetest tunnustest olulisemat rolli inimeste subjektiivsed hinnangud, siis pööratakse ankeedis väga palju tähelepanu inimeste hinnangutele teenuste kättesaadavusele ning rahulolule oma elu erinevate külgedega.

Üsna loomulikult pööratakse tähelepanu ka mitmete hiidlaste jaoks väga olulistele ja aktuaalsetele teemadele (ühendus mandriga, tuulepargid) ning arusaamadele Hiiumaa arengusuundade kohta.

Palju on ka küsimusi, mis aitavad välja tuua muutusi suhtumistes viimase 16 aasta jooksul. Näiteks uuritakse hiidlaste mina-pilti, samastumist nii grupi kui kohaga ning suhtumist keskkonda.

Kui esimese küsitluse kohta sai märgitud, et see on oma tervikliku lähenemisega küllalt ainulaadne, siis veel enam saab seda väita käesoleva küsitluse kohta. Eestis on raske leida teist piirkonda, mida nii pika aja jooksul on korduvküsitlustega hõlmatud.

JÜRI ULJAS

Kärdla kohvikutepäev ootab külalisi

August algab Kärdlas kohvikutepäevaga. See on eriline päev, mil on avatud ühepäevakohvikud aedades, hoovides, murul, sadamakail, muuseumis - kokku viieteistkümmes kohas. Iga kohvik on omamoodi, aga ühes asjas on need sarnased - nad on loodud mõnusaaks olemiseks.

Kärdla tähtsündmuseks kujunenud kohvikutepäev toimub 7. augustil. Hiiumaa rahvad ja rahvused on selle aasta teemaks ning uudsena katsetame üheöömajutust.

Projekti toetab Leader-meede.

Hiidlaste koostöökogu tervitab
Virumaa sõpru

2006. aasta mais sai Tuuru-majas selgeks, et Euroopa Liidu maaelu arendamise raha ei tohi Hiiumaast mööda lasta ning loodi MTÜ Hiidlaste Koostöökogu.

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu loomiseks kutsuti kokku 29 asutajaliiget, misjärel alustati strateegiat koostamist. Kirjutajateks olid konsultandid Aivi Telvik ja Matti Lüsi ning juhatuse liikmed Ly Kaups ja Hillar Eller. Ja kirjutati nii osavalt, et 2008. aastal, kui Eesti Leader-programmi kohalikke strateegiaid hinnati, tuli Hiiumaa arengukava auhinnalisele teisele kohale, millega kaasnes

3 miljonit krooni lisaraha strateegia rakendamiseks.

2009. aasta 1. jaanuarist töötab samas Tuurumajas hiidlaste koostöökogu tegevuskeskus, mille ülesandeks on rakendada Leader-programmi Hiiumaal, st jagada edukalt projektide kaudu raha kogukonna vajadusteks, teisalt edendada omaenda organisatsiooni ja osaleda kogukonna arengus projektidega, mis tunduvad

hiidlaste koostöökogu poolt vaadates vajalikul.

Kolm taotlusvooru on edukalt möödunud. Viimati, selle aasta märtsis, sai hindamiskomisjon teha valiku 90 projekti hulgast. Kolmes meetmes kokku on raha 5 miljonit krooni, hiidlastest taotlejad küsivad oma ideede realiseerimiseks ca 11 miljonit krooni.

Tagasilööke on seni olnud kahe projektiga, neis ühe üle vaidleme PRIAga seni maani.

MTÜ juhatuses on kuus liiget: Hiiumaa viiest omavalitsusest on esindatud kaks,

sama palju on ettevõtjaid ja MTÜde esindajaid. Juhatuse

esimees Üllar Padari esindab Käina valda, Jaanus Valk on Kõrgsaare vallast, Ly Kaups ja Anu Pielberg on ettevõtjad, Harda Roosna on Kõpu haridusseltsist "Valguskiir" ja Heli Tuisk Kasari haridusseltsist.

Tegevuskeskus on "mehitatud" kahe töötajaga: juhataja Reet Kokovkin ja nõustaja Imbi Nurmoja. Hiidlaste meretaguste tegemistega on Ida-Viru inimestel hea tutvuda meie koduleheküljel www.kogu.hiiumaa.ee.

REET KOKOVKIN

Hiidlased Helsingi reisimessil

Hiiumaa turismiliidu juhatuse esinaine Ly Kaups kinnitusele oli seekordsel matkamessil Hiiumaa boks väga heas kohas ning rahvast käis palju. Lisaks Saaremaale teavad eakad soomlastest reisihuvilised, kes saare kohta enim huvi tundsid, küsida pakkumisi ka Hiiumale.

"See on ka ülemaailmne trend, et just vanem inimene on aina rohkem turismiettevõtete klient. Kui töötajate ja pereinimeste palgad on vähenenud ja seoses sellega kadunud võimalus tihedalt reisimas käia, siis pensionäridel on nende sissetulek alles, nad sõidavad ja käivad. Me võiksime pakkuda konkreetselt neile suunatud asju," ütles "Matka 2010" Hiiumaa boksis töötanud turismiliidu juhatuse esinaine Ly Kaups.

Kõige enam tunti huvi jalgrattamatkade ja ratsutamise võimaluste vastu, uuriti, kus asub Hiiumaa spaa ja sooviti turistile koostatud valmispakette.

Kaupsi arvates võiks ka saare ettevõtja just Soome vanematele inimestele mõeldud valmispakettide koostamise peale mõelda. Seni keegi selliseid pakette välja töötanud ei ole.

Neid, kes kohapeal Hiiumaa "propuski" välja võtsid, oli 300. Nõukogude Liidu aegse piiriületusloa, "propuski", taastasid Hiiumaa ja Saaremaa turismiliidud ja

sellel on kirjas hulk soodustusi, mida kahe saare turismiettevõtjad loa esitajale pakuvad.

Kaups tunnustas messil osalenud Soera talupere-naist Öie Laksbergi, kes oma vahetu soeraliku huumoriga võlus nii saarlasid kui soomlasi. Messikülalastajatele pakkusid hiidlased Indrek Käärmehe marineeritud kilu ja Margit Käärmehe kuivatatud õunu.

Hästi hakkasid messikülalastajatele silma teenindajate Pühalepa küüdukirja meenutava mustriga peletriinid ja rõhud ning punased sukad. Üks hindu mees tegi hiiu naistele komplimendi ja teatas, et kui nad niisuguse rõivastusega Indiasse tuleksid, oleks neil seal küllalt lööki.

Järjekorras 24. messil "Matka 2010" oli ligi 82 000 külalastajat, vaid 4000 vähem kui aasta varem.

Messil valiti Eesti Soome selleaastaseks turismipartnermaaks ning Soome aasta turismiedendaja auhind, pastlad, läks eestlasele Toomas Tärkile. Tärk on Eesti

Põhjalaade suurimal turismimessil "Matka 2010" tutvustasid Hiiumaad Margit Käärmees (vasakult), Öie Laksberg, Äli Liiv ja Ly Kaups.

turismiesindaja Soomes ja elanud seal alates 1991. aastast. EASi välisesindajana on Tärk töötanud 2006. aastast ning selle aja jooksul

suutnud luua Soomes laia koostöövõrgustiku, mille kaudu Eestit Soomes edukalt tutvustatakse.

HARDA ROOSNA

Militaarajaloo selts taastab villist

See polnudki nii ammu, umbes 1970ndatel, kui iga agronoomi, töödejuhataja või ettevõtte juhi unistuseks oli saada endale ametiautoks GAZ-69, mida rahvapärastel villiseks kutsuti. See oli auto, mis läks käima igas olukorras, vedas oma peremehe läbi sügavastki porimülkast, oli lihtne ja vähenõudlik.

Tõsi, nagu enamiku vene autode juures, pidi tööriistakomplekt ja mõned varuosad masinas alati olemas olema, sest kapotti tuli tihti kergitada ja ronida tuli ka auto

alla. Paari traadijupi abil sai auto jälle käima ja sõit võis jätkuda. Sellist autot ei toodeta juba ammu ja ringi vürama on neist jäänud üksikud.

Militaarajaloo selts on ammu plaaninud GAZ-69A taastamist. Seda tänu sellele, et olemas on enamik vajaminevaid detaile ja agregate. Veel on inimesi, kes teavad selle auto ehitust peast ning saavad nõu ja jõuga abiks olla.

GAZ-69A oli "elementaarauto", mis oli koostatud minimaalsest hulgast detaili-

dest, kusjuures paljud detailid ja agregaadid olid universaalsed ning kasutusel ka teiste masinate - Pobeda, GAZ-51 ja Volga - juures.

Auto taastamine toimub õpitubades ja plaan on masin kevadeks valmis saada. Taastamistöõdele on oodatud kõik huvilised.

AIN TÄHISTE, militaarajaloo selts